

Getuigenis van Robert Loos over de Elzasser identiteit

Bron: Institut National de l'Audiovisuel (Ina), Frankrijk

De geïnterviewde persoon verwijst naar zowel de Eerste als de Tweede Wereldoorlog ('laatste oorlog', 'de schemeroorlog' – een benaming voor het begin van de Tweede Wereldoorlog). Tevens vermeldt hij dat hij tussen de twee oorlogen 45 jaar lang Frans is geweest, terwijl het eigenlijk ging om een periode van 21 jaar (van 1919 tot 1940). In de zin: 'Et enfin, maintenant, à cette dernière guerre, enfin heureusement tout allait bien', moet 'à' worden opgevat als 'après'.

'Goed, nu het 1988 is zou ik zeggen dat ik als Elzasser geboren in 1896 alle stadia heb doorlopen die voor een Elzasser mogelijk zijn. Ik was Duits totdat ik 22 was en terugkwam uit de oorlog. Alle studies, alles was eigenlijk voor niets. Ik moest uit het niets opnieuw beginnen. We zijn, geloof ik, precies 45 jaar Frans geweest. En juist toen alles net goed ging bij ons, Elzassers, kwam er opnieuw oorlog. En zoals u weet drong het naziregime bij ons binnen, en alles ging verkeerd. 'Jullie zijn Duitsers', zeiden ze tegen ons! Maar dat accepteerden wij niet! En wat vooral kwalijk was voor ons Elzassers (...) waren morele principes vanuit nationaal oogpunt; wij wisten niet welke goden wij moesten aanbidden! Wanneer de anderen zeiden dat iets goed was, was het fout, en omgekeerd. Vooral voor de jongeren was dit een moreel conflict. We wisten werkelijk niet waar we het zoeken moesten. En uiteindelijk ging na deze laatste oorlog alles gelukkig goed. Maar wij zijn en ik ben vier keer van nationaliteit gewisseld; vier keer ben ik van uniform gewisseld! Ik heb in 1915 in Rusland moeten vechten, in Rusland, waar ik een Duits uniform moest dragen. En bij de laatste oorlog droeg ik een Frans uniform en moest ik daar aan de Rijn vechten. Maar dat was voor niets, het was immers de 'schemeroorlog'. En nu is het dus eindelijk rustig. En ik heb nu de gelegenheid een beetje met iedereen te praten, en we zijn blij dat we eindelijk ons eigen huis en haard gevonden hebben. En dat we zien dat onze twee burens, als ik het zo mag zeggen, aan de ene en aan de andere kant van de Rijn, eindelijk begrip voor elkaar hebben gekregen. Dat het nu rustig is, dat wij kunnen leven zoals alle anderen hun leven hebben kunnen leiden... maar wat wij niet konden. Ik heb gezien hoe onze Elzas (...) tot twee keer verwoest is (...).'